

**ПРОТОКОЛ ЗА СТРАТЕГИЧЕСКА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА
КЪМ КОНВЕНЦИЯТА ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО
ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА
В ТРАНСГРАНИЧЕН КОНТЕКСТ**

Страните по този Протокол,

Като признават важността на интегрирането на екологични, включително здравни съображения в подготовката и приемането на планове и програми, и до подходящата степен, политики и законодателство,

Като се ангажират да насърчават устойчивото развитие и следователно базирайки се на резултатите от Конференцията на Организацията на обединените нации по околна среда и развитие (Рио де Жанейро, Бразилия, 1992), в частност принципи 4 и 10 от Декларацията от Рио за околна среда и развитие и Дневен ред 21, както и на резултатите от Третата министерска конференция по околна среда и здраве (Лондон, 1999) и Световната среща на върха по устойчиво развитие (Йоханесбург, Южна Африка, 2002),

Като вземат предвид Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст, приета в Еспо, Финландия на 25 февруари 1991 г., и Решение II/9 на Страните по нея от София, 26 - 27 февруари 2001 г., с което бе решено да се подготви юридически обвързващ протокол за стратегическа екологична оценка,

Като признават, че стратегическата екологична оценка трябва да има важна роля в подготовката и приемането на планове, програми и, до подходящата степен, политики и законодателство, и че широкото прилагане на принципите на оценката на въздействието върху околната среда към планове, програми, политики и законодателство ще подобри още повече систематичния анализ на техните значими екологични въздействия,

Като признават Конвенцията за достъп до информация, участие на обществеността във вземането на решения и достъпа до правосъдие по екологични въпроси, приета в Архус, Дания на 25 юни 1998 г., и отбелязвайки съответните алинеи от Декларацията от Лука, приета на Първата среща на Страните,

Като съзнават следователно важността от осигуряването на участие на обществеността в стратегическата екологична оценка,

Като признават ползата за здравето и благоденствието на сегашните и бъдещите поколения, която ще е налице, ако необходимостта да се опазва и подобрява здравето на хората бъде взета предвид като неделима част от стратегическата екологична оценка, и признавайки дейността, ръководена от Световната здравна организация в този аспект,

Загрижени за необходимостта от и важността на подобро международно сътрудничество при оценка на трансграничните въздействия върху околната среда, включително здравните въздействия от предложени планове и програми и, до подходящата степен, политики и законодателство,

Се споразумяха за следното:

Член 1

ЦЕЛ

Целта на този Протокол е да осигури високо ниво на защита на околната среда, включително здравето, чрез:

- a) Осигуряване на цялостното вземане предвид на екологичните, включително здравните, съображения в разработването на планове и програми;

- б) Принос към вземането предвид на аспектите на околната среда, включително здравните аспекти, при разработването на политики и законодателство;
- в) Създаване на ясни, прозрачни и ефективни процедури за стратегическа екологична оценка;
- г) Осигуряване на участието на обществеността в стратегическата екологична оценка; и
- д) Интегриране чрез тези средства на аспектите на околната среда, включително здравните аспекти, в мерките и инструментите, предназначени да подпомагат устойчивото развитие.

Член 2

ДЕФИНИЦИИ

За целите на този Протокол,

- 1. „Конвенция“ означава Конвенцията за оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст;
- 2. „Страна“ означава, ако в текста не е посочено друго, Договаряща страна по този Протокол;
- 3. „Държава на произход“ означава Страна или Страни по този Протокол, под чиято юрисдикция е предвидено разработването на план или програма;
- 4. „Засегната държава“ означава Страна или Страни по този Протокол, която има вероятност да бъде засегната от трансгранични въздействия върху околната среда и здравето от план или програма;
- 5. „Планове или програми“ означава планове или програми и всички техни изменения, които са:
 - а) изисквани от закони, нормативни или административни разпоредби; и
 - б) предмет на подготовка и/или приемане от органите на властта или подготвени от орган на властта за приемане чрез одобрена процедура от страна на парламент или правителство;
- 6. „Стратегическа екологична оценка“ означава оценката на възможните въздействия върху околната среда, включително здравните, съдържаща определянето на обхвата на доклада за екологична оценка и неговото изготвяне, осъществяване на участието на обществеността и провеждане на консултации и вземането предвид на доклада за екологична оценка и на резултатите от участието на обществеността и консултациите в плана или програмата;
- 7. „Въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие“ означава всяко въздействие върху околната среда, включително човешкото здраве, флората, фауната, биоразнообразието, почвата, климата, въздуха, водата, ландшафта, природните места, материалните активи, културното наследство и взаимодействието между тези фактори;
- 8. „Обществеността“ означава едно или повече физически или юридически лица и, в съответствие с действащото национално законодателство, техните сдружения, организации или групи.

Член 3

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

- 1. Всяка Страна взема необходимите закони, нормативни и други подходящи мерки за

осъществяване на разпоредбите на този Протокол в ясна, прозрачна рамка.

2. Всяка Страна се стреми да осигури съдействието от страна на длъжностните лица и органите, и указанията към обществеността по въпроси, за които се отнася този Протокол.
3. Всяка Страна осигурява съответното признаване и помощ за сдружения, организации или групи, подпомагащи опазването на околната среда, включително здравето, в контекста на този Протокол.
4. Разпоредбите на този Протокол не засягат правото на дадена Страна да поддържа или въвежда допълнителни мерки по отношение на въпросите, за които се отнася този Протокол.
5. Всяка Страна съдейства за целите на този Протокол в съответните международни процеси на вземане на решения и в рамката на съответните международни организации.
6. Всяка Страна осигурява лицата, упражняващи своите права в съответствие с разпоредбите на този Протокол, да не бъдат наказвани, преследвани или обезпокоявани по какъвто и да е начин заради своето участие. Тази разпоредба не засяга правомощията на националните съдилища да налагат поемането на разумни съдебни разноски при съдопроизводства.
7. В обхвата на съответните разпоредби на този Протокол обществеността трябва да е в състояние да упражнява своите права без дискриминация по отношение на гражданство, националност или местоживеене, а в случая на юридическо лице – без дискриминация по отношение на това къде е регистрираното му седалище или ефективния център на неговата дейност.

Член 4

ПРИЛОЖНО ПОЛЕ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПЛАНОВЕ И ПРОГРАМИ

1. Всяка Страна осигурява извършването на стратегическа екологична оценка за планове и програми в съответствие с алинеи 2, 3 и 4, които е възможно да имат значителни въздействия върху околната среда, включително здравни въздействия.
2. Стратегическата екологична оценка се извършва за планове и програми, които се изготвят за селското и горското стопанство, рибарството, енергетиката, промишлеността, включително добив на подземни богатства, транспорта, регионалното развитие, управлението на отпадъците, управлението на водите, телекомуникациите, туризма, устройственото планиране или земеползването, и които дават рамката за съгласуваност за бъдещо разработване на проекти, изброени в Приложение I и на всеки друг проект, изброен в Приложение II, изискващ оценка на въздействието върху околната среда според националното законодателство.
3. За планове и програми, различни от онези, които са предмет на алинея 2 и които определят рамката за одобряване в бъдеще на разработката на проекти, стратегическата екологична оценка се извършва, ако Страната реши така в съответствие с член 5, алинея 1.
4. За планове и програми по алинея 2, за малки територии на местно равнище и за малки изменения на планове и програми по алинея 2, се извършва стратегическа екологична оценка само ако Страната реши така в съответствие с член 5, алинея 1.
5. Следните планове и програми не са предмет на този Протокол:
 - а) Планове и програми, чиято единствена цел е обслужване на националната отбрана или гражданска защита при аварийни ситуации;

б) Финансови или бюджетни планове и програми.

Член 5

ПРЕЦЕНЯВАНЕ

1. Всяка Страна определя дали плановете и програмите съгласно член 4, алинеи 3 и 4, е вероятно да имат значителни въздействия върху околната среда, включително здравни въздействия, чрез разглеждане на всеки отделен случай или чрез определяне видовете планове и програми, или чрез комбиниране на двата метода. За тази цел всяка Страна във всички случаи взема предвид критериите, изложени в Приложение III.
2. Всяка Страна осигурява извършване на консултации с властите, отговарящи за околната среда и здравеопазването съгласно член 9, алинея 1, при прилагане на процедурите в съответствие с алинея 1 по-горе.
3. Всяка Страна полага до подходящата степен усилия да осигури възможности за участие на заинтересованата общественост при преценяването на планове и програми в съответствие с този член.
4. Всяка Страна осигурява своевременно публичен достъп до заключенията в съответствие с алинея 1, включително и до причините, поради които не се изисква стратегическа екологична оценка, чрез уведомяване на обществеността или чрез други подходящи средства, като електронните средства за информация.

Член 6

ОБХВАТ

1. Всяка Страна взема мерки за определяне на съответната информация, която да бъде включена в доклада за екологична оценка в съответствие с член 7, алинея 2.
2. Всяка Страна осигурява извършване на консултации с компетентните органи по околна среда и здравеопазване съгласно член 9, алинея 1, при определянето на съответната информация, която да бъде включена в доклада за екологична оценка.
3. Всяка Страна полага до подходящата степен усилия да осигури възможности за участие на заинтересованата общественост при определяне на съответната информация, която да бъде включена в доклада за екологична оценка.

Член 7

ДОКЛАД ЗА ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

1. Всяка Страна осигурява изготвянето на доклад за екологична оценка на планове и програми, които са предмет на стратегическа екологична оценка.
2. В съответствие с определения обхват съгласно член 6, докладът за екологична оценка определя, описва и оценява вероятните значителни въздействия върху околната среда, включително здравни въздействия, от прилагането на плана или програмата и неговите разумни алтернативи. Докладът съдържа подобна информация като посочената в Приложение IV, ако е удачно да се изисква, вземайки предвид:

а) Настоящите познания и методи за оценка;

б) Съдържанието и степента на подробност на плана или програмата и неговият етап в

- процеса на вземане на решения;
- в) Интересите на обществеността; и
- г) Необходимостта от информация за органа, вземащ решение.
3. Всяка Страна осигурява докладите за екологична оценка да са с достатъчно добро качество с оглед да се изпълнят изискванията на този Протокол.

Член 8

УЧАСТИЕ НА ОБЩЕСТВЕННОСТТА

1. Всяка Страна осигурява ранни, навременни и ефективни възможности за участие на обществеността, когато са налице всички възможности за избор, в стратегическата екологична оценка на планове и програми.
2. Всяка Страна, използвайки електронните средства за информация или други подходящи средства, осигурява навременния публичен достъп до проекта на план или програма и доклада за екологична оценка.
3. Всяка Страна осигурява определянето на заинтересованата общественост, включително на съответните неправителствени организации, за целите на алинеи 1 и 4.
4. Всяка Страна осигурява на обществеността по алинея 3 възможност да изрази своето становище по проекта на план или програма и по доклада за екологична оценка в разумен период от време.
5. Всяка Страна осигурява определянето и публичното огласяване на конкретни мерки за информиране на обществеността и консултации със заинтересованата общественост. За тази цел всяка Страна взема предвид до подходящата степен изброеното в Приложение V.

Член 9

КОНСУЛТАЦИИ С КОМПЕТЕНТНИТЕ ОРГАНИ ПО ОКОЛНА СРЕДА И ЗДРАВЕОПАЗВАНЕ

1. Всяка Страна определя органите, с които да се проведат консултации и които, поради своите специфични компетенции в областта на околната среда или здравеопазването, има вероятност да бъдат заинтересовани по отношение на въздействията върху околната среда, включително здравните въздействия, от прилагането на плана или програмата.
2. Проектът на план или програма и докладът за екологична оценка трябва да са на разположение на органите, упоменати в алинея 1.
3. Всяка Страна осигурява на органите, упоменати в алинея 1, ранна, навременна и ефективна възможност да изразят своето становище по проекта на план или програма и по доклада за екологична оценка.
4. Всяка Страна определя конкретни мерки за информиране и консултации с органите по околна среда и здравеопазване, упоменати в алинея 1.

Член 10

КОНСУЛТАЦИИ В ТРАНСГРАНИЧЕН КОНТЕКСТ

1. Ако държавата на произход смята, че при прилагането на плана или програмата е вероятно да има значително трансгранично въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие, или ако държавата, която има вероятност да бъде засегната в значителна степен, поиска това, държавата на произход уведомява засегнатата държава колкото е възможно по-рано преди одобряването на плана или програмата.
2. Това уведомление съдържа, *inter alia*:
 - а) Проекта на плана или програмата и доклада за екологична оценка, включително информация за възможните трансгранични въздействия върху околната среда, включително здравни въздействия; и
 - б) Информация относно процедурата по вземане на решение, включително указание за разумния времеви график за представяне на коментари.
3. Засегнатата държава в срока, указан в уведомлението, посочва на държавата на произход дали желае да участва в консултациите преди одобряването на плана или програмата и, ако посочи това, засегнатата държава участва в консултации относно вероятното трансгранично въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие, от изпълнението на плана или програмата и мерките, предвидени за предотвратяване, намаляване или отстраняване на неблагоприятните въздействия.
4. Ако се извършат подобни консултации, засегнатите държави постигат споразумение по процедурите за осигуряване информирането на заинтересованата общественост и органите по член 9, алинея 1 в засегнатата държава, и възможността да представят в разумен срок тяхното мнение по проекта за плана или програмата и по доклада за екологична оценка.

Член 11

РЕШЕНИЕ

1. Всяка Страна осигурява при приемането на план или програма да се вземат предвид:
 - а) Заключениеята на доклада за екологична оценка;
 - б) Мерките за предотвратяване, намаляване или смекчаване на неблагоприятните последствия, посочени в доклада за екологична оценка; и
 - в) Коментарите, получени в съответствие с членове 8 до 10.
2. Всяка Страна осигурява информирането на обществеността, на органите по член 9, алинея 1 и на Страните, консултирани в съответствие с член 10, възможност за достъп до плана или програмата, когато те се одобряват, заедно с изложение, обобщаващо как са били взети предвид коментарите, получени в съответствие с членове 8 до 10 и причините за приемането им в светлината на разгледаните разумни алтернативи.

Член 12

МОНИТОРИНГ

1. Всяка Страна провежда мониторинг на значителните въздействия върху околната среда, включително здравни въздействия, от прилагането на планове или програми, приети съгласно член 11, с оглед, *inter alia*, да определи на ранен етап непредвидените неблагоприятни въздействия и да бъде в състояние да предприеме подходящи възстановителни действия.

2. Резултатите от извършвания мониторинг се предоставят, в съответствие с националното законодателство, на органите, упоменати в член 9, алинея 1 и на обществеността.

Член 13

ПОЛИТИКИ И ЗАКОНОДАТЕЛСТВО

1. Всяка Страна полага усилия да осигури вземането предвид и интегрирането в подходяща степен на аспектите на околната среда, включително здравни аспекти, в подготовката на нейните предложения за политики и законодателство, които е вероятно да имат значително въздействие върху околната среда, включително здравето.
2. При прилагането на алинея 1 всяка Страна взема под внимание съответните принципи и елементи от този Протокол.
3. Всяка Страна определя, ако е подходящо, практическите мерки за отчитане и интегриране на аспектите на околната среда, включително здравни аспекти, в съответствие с алинея 1, като държи сметка за необходимостта от прозрачност при процеса на вземане на решения.
4. Всяка Страна докладва на Срещата на Страните по Конвенцията, изпълняваща ролята на Среща на Страните по този Протокол, за това как прилага този член.

Член 14

СРЕЩА НА СТРАНИТЕ ПО КОНВЕНЦИЯТА, ИЗПЪЛНЯВАЩА РОЛЯТА НА СРЕЩА НА СТРАНИТЕ ПО ПРОТОКОЛА

1. Срещата на Страните по Конвенцията изпълнява ролята на Среща на Страните по този Протокол. Първата среща на Страните по Конвенцията, изпълняваща ролята на Среща на Страните по този Протокол, се провежда не по-късно от една година от датата на влизане в сила на този Протокол, и заедно със Среща на Страните по Конвенцията, ако срещата на последните е запланувана за този период. Последващи Срещи на Страните по Конвенцията, изпълняващи ролята на Среща на Страните по този Протокол, се провеждат заедно със Срещите на Страните по Конвенцията, освен ако не е решено друго от Срещата на Страните по Конвенцията, изпълняваща ролята на Среща на Страните по този Протокол.
2. Страните по Конвенцията, които не са Страни по този Протокол, могат да участват като наблюдатели в провеждането на коя да е от сесиите на Срещата на Страните по Конвенцията, изпълняваща ролята на Среща на Страните по този Протокол. Когато Срещата на Страните по Конвенцията изпълнява ролята на Среща на Страните по този Протокол, решенията по този Протокол се вземат само от Страните по този Протокол.
3. Когато Срещата на Страните по Конвенцията изпълнява ролята на Среща на Страните по този Протокол, всеки член на Бюрото на Срещата на Страните, представляващ Страна по Конвенцията, която същевременно не е Страна по този Протокол, се замества от друг член, избран от и измежду Страните по този Протокол.
4. Срещата на Страните по Конвенцията, изпълняваща ролята на Среща на Страните по този Протокол, извършва редовен преглед на изпълнението на този Протокол и за тази цел:
 - а) Извършва преглед на политиките и на методологичните подходи за стратегическа екологична оценка с оглед бъдещо подобряване на процедурите, предвидени в този Протокол;
 - б) Обменя информация относно натрупания опит по стратегическа екологична оценка и прилагането на този Протокол;

- в) Търси, когато е подходящо, услугите и сътрудничеството с компетентни органи, имащи опит, който се отнася до постигането на целите на този Протокол;
- г) Създава такива спомагателни органи, каквито сметне за необходимо, за прилагането на този Протокол;
- д) Ако е необходимо, разглежда и приема предложения за изменения на този Протокол; и
- е) Планира и предприема допълнителни действия, включително действия, които да се извършват съвместно по реда на този Протокол и Конвенцията, и които могат да се изискват за постигането на целите на този Протокол.
5. Процедурните правила на Срещата на Страните по Конвенцията се прилагат със съответните изменения по реда на този Протокол, освен ако не е решено друго с консенсус от Срещата на Страните, изпълняваща ролята на Среща на Страните по този Протокол.
6. На своята първа среща, Срещата на Страните по Конвенцията, изпълняваща ролята на Среща на Страните по този Протокол, разглежда и приема начините за прилагане на процедурите за преглед на съответствието на Конвенцията с този Протокол.
7. Всяка Страна през определени интервали, които следва да бъдат определени от Срещата на Страните по Конвенцията, изпълняваща ролята на Среща на Страните по този Протокол, докладва до Срещата на Страните по Конвенцията, изпълняваща ролята на Среща на Страните по Протокола, за мерките, които е взела по прилагането на Протокола.

Член 15

ВРЪЗКА С ДРУГИ МЕЖДУНАРОДНИ ДОГОВОРИ

Съответните разпоредби на този Протокол се прилагат без да се накърняват разпоредбите на конвенциите на ИКЕ/ООН по оценка на въздействието върху околната среда в трансграничен контекст и за достъп до информация, участие на обществеността във вземането на решения и достъпа до правосъдие по екологични въпроси.

Член 16

ПРАВО НА ГЛАС

1. Всяка Страна по този Протокол има право на един глас, освен ако не важат разпоредбите на алинея 2 по-долу.
2. Регионалните организации за икономическа интеграция, по въпроси от тяхната компетентност, упражняват правото си на глас с брой гласове, равен на броя на техните държави членки, които са Страни по този Протокол. Такива организации не упражняват своето право на глас, ако техните държави членки упражняват своите права, и обратното.

Член 17

СЕКРЕТАРИАТ

Секретариатът, създаден в съответствие с член 13 от Конвенцията, служи като секретариат на този Протокол и разпоредбите на член 13, алинеи а) до в) от Конвенцията за функциите на секретариата се прилагат със съответните изменения към този Протокол.

Член 18

ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложенията към този Протокол представляват неделима част от него.

Член 19

ИЗМЕНЕНИЯ ПО ПРОТОКОЛА

1. Всяка Страна може да предлага изменения по този Протокол.
2. Предмет на алинея 3, процедурата за предлагане, приемане и влизане в сила на измененията по Конвенцията, залежали в алинеи 2 до 5 от член 14 от Конвенцията, се прилага със съответните изменения към измененията по този Протокол.
3. За целите на този Протокол, три-четвърти от Страните, изисквани за влизане в сила на изменението за Страните, които са го ратифицирали, одобрили или приели, се изчисляват на базата на броя на Страните към датата на приемане на изменението.

Член 20

УРЕЖДАНЕ НА СПОРОВЕ

Разпоредбите на член 15 от Конвенцията за уреждане на спорове се прилагат със съответните изменения към този Протокол.

Член 21

ПОДПИСВАНЕ

Този Протокол е открит за подписване в Киев (Украйна) от 21 до 23 май 2003 г. и след това в Главната квартира на Организацията на обединените нации в Ню Йорк до 31 декември 2003 г. за държавите членки на Икономическата комисия за Европа, както и за държавите с консултативен статут в Икономическата комисия за Европа в съответствие с точки 8 и 11 от Резолюция 36 (IV) на Икономическия и социален Съвет от 28 март 1947 г. и за регионални организации за икономическа интеграция, създадени от суверенни държави членки на Икономическата комисия за Европа, на които техните държави членки са прехвърлили компетенции по въпроси, уредени от този Протокол, включително компетенциите за сключване на договори по тези въпроси.

Член 22

ДЕПОЗИТАР

Генералният секретар на Организацията на обединените нации действа като Депозитар на този Протокол.

Член 23

РАТИФИКАЦИЯ, ПРИЕМАНЕ, УТВЪРЖДАВАНЕ И ПРИСЪЕДИНЯВАНЕ

1. Този Протокол е предмет на ратификация, приемане или утвърждаване от

подписалите го Държави и регионални организации за икономическа интеграция, упоменати в член 21.

2. Този Протокол е открит за присъединяване от 1 януари 2004 г. за държавите и регионалните организации за икономическа интеграция, упоменати в член 21.
3. Всяка друга държава, която не е упомената в алинея 2 по-горе, и която е член на Организацията на обединените нации, може да присъедини към този Протокол след одобрение от Срещата на Страните по Конвенцията, изпълняваща ролята на Среща на Страните по Протокола.
4. Всяка регионална организация за икономическа интеграция, упомената в член 21, която стане Страна по този Протокол, без никоя от нейните държави членки да бъде Страна, е обвързана с всички задължения по този Протокол. Ако една или повече такива държави членки на организацията са Страни по този Протокол, организацията и нейните държави членки вземат решение относно съответните им отговорности в изпълнение на техните задължения под този Протокол. В такива случаи организацията и нейните държави членки не могат едновременно да се ползват от правата, произтичащи от този Протокол.
5. В своите документи за ратификация, приемане, утвърждаване или присъединяване, регионалните организации за икономическа интеграция, упоменати в член 21, декларираят обхвата на своите компетенции с оглед въпросите, уреждани от този Протокол. Тези организации също така информират Депозитаря за всяко съответно изменение на обхвата на техните компетенции.

Член 24

ВЛИЗАНЕ В СИЛА

1. Този Протокол влиза в сила на деветдесетия ден след датата на депозиране на шестнадесетия документ за ратификация, приемане, утвърждаване или присъединяване.
2. За целите на алинея 1 по-горе, всеки документ, депозиран от регионална организация за икономическа интеграция, упомената в член 21, не се разглежда като допълнителен към тези, депозирани от държавите членки на такава организация.
3. За всяка Страна или регионална организация за икономическа интеграция, упомената в член 21, която ратифицира, приеме или утвърди този Протокол или се присъедини към него след депозирането на шестнадесетия документ за ратификация, приемане, утвърждаване или присъединяване, Протоколът влиза в сила на деветдесетия ден след датата на депозиране от страна на такава държава или организация на нейния документ за ратификация, приемане, утвърждаване или присъединяване.
4. Този Протокол се отнася до планове, програми, политики и законодателство, за които първият формален подготвителен акт е последващ по отношение на датата, на която този Протокол влиза в сила. Ако Страна, под чиято юрисдикция се предвижда подготовката на план, програма, политика или законодателство, е една от онези, за които се отнася алинея 3, този Протокол се отнася до планове, програми, политики и законодателство, за които първият формален подготвителен акт е последващ по отношение на датата, на която този Протокол влиза в сила за тази Страна.

Член 25

ОТТЕГЛЯНЕ

По всяко време след като са изминали четири години от датата, на която този Протокол е влязъл в сила за дадена Страна, тя може да се оттегли от Протокола след писмено уведомление до Депозитаря. Всяко такова оттегляне влиза в сила на деветдесетия ден след датата на неговото

получаване от Депозитаря. Всяко такова оттегляне не касае прилагането на членове 5 до 9, 11 и 13 по отношение на стратегическа екологична оценка по реда на този Протокол, която вече е започнала, или прилагането на член 10 по отношение на уведомление или искане, които вече са били направени преди оттеглянето да влезе в сила.

Член 26

АВТЕНТИЧНИ ТЕКСТОВЕ

Оригиналът на този Протокол, чиито английски, френски и руски текст са еднакво автентични, се депозира при Генералния секретар на Организацията на обединените нации.

В УВЕРЕНИЕ НА ГОРЕПОСОЧЕНОТО, долуподписаните, упълномощени по съответния ред за това, подписаха този Протокол.

СЪСТАВЕН в Киев (Украйна), на двадесет и първия ден от май, две хиляди и трета година.

ПРИЛОЖЕНИЯ

ПРИЛОЖЕНИЕ I

Списък на проектите съгласно член 4, алинея 2

1. Рафинерии за суров нефт (с изключение на производството само на смазочни материали от суров нефт) и инсталации за газификация и втечняване на или повече от 500 тона на ден въглища или битуминозни шисти.
2. Топлоелектрически централи и други горивни инсталации, с топлинна мощност 300 мегавата или повече, и ядрени електроцентрали и други ядрени реактори (с изключение на изследователски инсталации за производството и преработването на делящите се или обогатени материали, чиято максимална мощност не надхвърля 1 киловат непрекъснато топлинно натоварване).
3. Инсталации, предназначени единствено за производството или обогатяването на ядрени горива, за преработване на отработени ядрени горива или за съхраняването, депонирането или преработването на радиоактивни отпадъци.
4. Големи инсталации за производство на чугун и стомана (първично топене) и за производството на цветни метали.
5. Инсталации за добив на азбест и за преработката и преобразуването на азбест и азбестосъдържащи продукти: за азбестоциментовите продукти с годишно производство над 20 000 тона крайна продукция; за фрикционните материали с годишно производство над 50 тона крайна продукция; и за други производства, използващи азбест с обем над 200 тона годишно.
6. Интегрирани химически инсталации.
7. Строителство на автомагистрали, експресни пътища¹*/ и линии за железопътен трафик на

*/За целите на този Протокол:

- „Автомагистрала“ означава път, специално предназначен и построен за движение на моторни превозни средства, който не обслужва крайпътната собственост, и който:
- а) е снабден, с изключение само на специални отсечки или временно, с отделни пътни платна за движение в двете посоки, разделени едно от друго с разделителна ивица, която не е предназначена за движение, или, по изключение, по друг начин;
 - б) не пресича на едно ниво никакъв път, железопътна линия или трамвайна линия или пешеходна пътека;

големи разстояния и на летища ^{1**/} с дължина на основната писта за излитане и кацане 2100 метра или повече.

8. Тръбопроводи с голям диаметър за транспортиране на нефт и газ.
9. Товарно-разтоварни пристанища, както и вътрешни водни пътища и пристанища за вътрешно корабоплаване, които позволяват приемането на съдове с тонаж над 1350 тона.
10. Инсталации за обезвреждане чрез изгаряне, химично третиране или депониране на токсични или опасни отпадъци.
11. Големи язовири и водохранилища.
12. Дейности по добив на подземни води в случаите, когато годишният обем на добиваната вода възлиза на 10 милиона или повече кубични метра.
13. Производство на целулоза и хартия с дневна продукция 200 или повече тона дневно след въздушно сушене.
14. Широкомащабен добив, извличане и обогатяване на място на метални руди или въглища.
15. Добив на въгледороди навътре от брега на морето.
16. Големи съоръжения за съхраняване на нефт, нефтопродукти и химични продукти.
17. Обезлесяване на големи площи.

ПРИЛОЖЕНИЕ II

Всички останали проекти съгласно член 4, алинея 2

- 1 Проекти за комасация на селскостопански земи.
- 2 Проекти за използване на необработваеми земи или полупустеещи земи за интензивни селскостопански цели.
- 3 Проекти за управление на водите за селското стопанство, включително проекти за напояване и пресушаване на земи.
- 4 Съоръжения за интензивно животновъдство (включително за домашни птици).
- 5 Първично залесяване и обезлесяване с цел промяна на предназначението на земята.

и

в) е обозначен специално чрез пътни знаци като автомагистрала.

- „Експресен път“ означава път, предназначен за движение на моторни превозни средства, достъпът до който е възможен само от кръстовища на различни нива или регулирани пътни възли и на които, в частност, са забранени спиране и паркиране върху пътното платно (пътните платна).

^{**/} За целите на този Протокол, „летище“ означава летище, което съответства на дефиницията в Чикагската Конвенция от 1944 г., създаваща Международната организация за гражданско въздухоплаване (приложение 14).

6. Интензивно развъждане на риба.
7. Ядрени електроцентрали и други ядрени реактори¹*/ включително демонтиране или извеждане от експлоатация на такива електроцентрали или реактори (с изключение на изследователски инсталации за производството и преработването на делящите се и обогатени материали, чиято максимална мощност не надхвърля 1 киловат непрекъснато топлинно натоварване), които не са включени в Приложение I.
8. Строителство на надземни електропроводи с напрежение 220 киловолта или повече и дължина 15 километра или повече и други проекти за пренос на електрическа енергия чрез надземни кабели.
9. Промислени съоръжения за производство на електричество, пара и гореща вода.
10. Промислени съоръжения за пренос на газ, пара и топла вода.
11. Надземно складиране на горива и природен газ.
12. Подземно складиране на горими газове.
13. Промислено брикетирание на въглища и лигнит.
14. Съоръжения за производство на водноелектрическа енергия.
15. Съоръжения за производство на електроенергия посредством силата на вятъра (ветрови инсталации).
16. Съоръжения, които не са включени в Приложение I, предназначени:
 - за производството или обогатяването на ядрено гориво;
 - за обработване на ядрено облъчено гориво;
 - за окончателното погребване на облъчено ядрено гориво;
 - единствено за окончателно погребване на радиоактивни отпадъци;
 - единствено за съхраняването (планирано за повече от 10 години) на облъчено ядрено гориво на площадка, различна от тази, на която са произведени; или
 - за обработката и съхраняването на радиоактивни отпадъци.
17. Кариери, открити рудници и добив на торф, които не са включени в Приложение I.
18. Рудници с подмезен добив, които не са включени в Приложение I.
19. Изземване на инертни материали от море или реки чрез драгиране.
20. Дълбоки сондажи (включително геотермални сондажи, сондажи за съхраняване на ядрени отпадъчни материали, сондажи за водоснабдяване), с изключение на сондажи за изследване стабилността на геоложката основа.
21. Повърхностни промислени инсталации за добив на въглища, нефт, природен газ и руди, както и битуминозни шисти.
22. Интегрирани съоръжения за първично топене на чугун и стомана, които не са включени в Приложение I.

¹/ За целите на този Протокол, ядрените електроцентрали и други ядрени реактори престават да бъдат такива съоръжения, след като всичкото ядрено гориво и други радиоактивно замърсени елементи са били отстранени окончателно от площадката с оборудването.

23. Инсталации за производство на чугун или стомана (първично или вторично топене), включително непрекъснато лееене.
24. Инсталации за преработка на черни метали (горещо валцуване, ковашко пресоване, защитни покрития от разтопен метал).
25. Леярни за черни метали.
26. Инсталации за производство на цветни нерафинирани метали от руди, рудни концентрати или вторични суровини от метали чрез металургични, химични и електролитни процеси, които не са включени в Приложение I.
27. Инсталации за топене на цветни метали, включително производство на сплави, с изключение на благородни метали, включително извлечени продукти (рафиниране, лееене в леярски цехове и др.), които не са включени в Приложение I.
28. Инсталации за повърхностна обработка на метали и пластмаси чрез електролитни или химични процеси.
29. Производство и монтаж на моторни превозни средства и производство на автомобилни двигатели.
30. Корабостроителници.
31. Инсталации за производство и ремонт на самолети.
32. Производство на железопътни съоръжения.
33. Земни работи, извършвани с взривни вещества.
34. Инсталации за пържене и агломерация на метални руди.
35. Коксови пещи (суха дестилация на въглища).
36. Инсталации за производство на цимент.
37. Инсталации за производство на стъкло, включително стъклени влакна.
38. Инсталации за топене на минерални вещества, включително производството на минерални влакна.
39. Производство на керамични изделия чрез печене, в т.ч. керемиди, тухли, огнеупорни тухли, плочи, каменинови изделия или порцелан.
40. Инсталации за производство на химични вещества или преработка на междинни продукти, които не са включени в Приложение I.
41. Производство на пестициди и фармацевтични продукти, бои и лакове, еластомери и пероксиди.
42. Съоръжения за съхраняване на нефт, нефтопродукти или химически вещества, които не са включени в Приложение I.
43. Производство на растителни и животински масла и мазнини.
44. Пакетиране и консервиране на животински и растителни продукти.

45. Производство на млечни продукти.
46. Производство на бира и малц.
47. Производство на захарни изделия и сиропи.
48. Кланици.
49. Инсталации за промишлено производство на нишесте.
50. Фабрики за рибно брашно и рибно масло.
51. Захарни заводи.
52. Промислени инсталации за производство на целулоза, хартия и картон, които не са включени в Приложение I.
53. Инсталации за първична обработка или боядисване на влакна или текстил.
54. Инсталации за дъбене на необработени и сурови кожи.
55. Инсталации за преработване и производство на целулоза.
56. Производство и преработка на продукти на базата на еластомери.
57. Инсталации за производство на изкуствени минерални влакна.
58. Инсталации за обезвреждане или унищожаване на взривни вещества.
59. Инсталации за производство на азбест и на продукти, съдържащи азбест, които не са включени в Приложение I.
60. Скотобойни (кланици) за стари коне.
61. Съоръжения за изпитване на двигатели, турбини или реактори.
62. Постоянни състезателни писти и писти за изпитване на моторни превозни средства.
63. Тръбопроводи за транспортиране на газ или нефт, които не са включени в Приложение I.
64. Тръбопроводи за транспортиране на химически вещества с диаметър повече от 800 мм и дължина повече от 40 км.
65. Строителство на железопътни линии и съоръжения за комбиниран превоз и смесени терминали, които не са включени в Приложение I.
66. Строителство на трамвайни трасета, подземни и надземни железници, висящи линии или други подобни линии от определен тип, използвани изключително или главно за превоз на пътници.
67. Строителство на пътища, включително изместване и/или разширение на съществуващи пътища, които не са включени в Приложение I.
68. Строителство на пристанища, пристанищни съоръжения, включително рибарски пристанища, които не са включени в Приложение I.

69. Строителство на вътрешни водни пътища и пристанища за вътрешното корабоплаване, които не са включени в Приложение I.
70. Търговски пристанища, товарно-разтоварни пирсове, свързани със сушата, и външни пристанища, които не са включени в Приложение I.
71. Изграждане на канали и аварийни съоръжения срещу наводнения.
72. Строителство на летища^{**/}, които не са включени в Приложение I.
73. Инсталации за обезвреждане на отпадъци (включително депа), които не са включени в Приложение I.
74. Инсталации за изгаряне или химично третиране на неопасни отпадъци.
75. Съхраняване на метален скрап, включително скрап от моторни превозни средства.
76. Депа за утайки от пречиствателни станции.
77. Добив на подземни води и изкуствен оборот на подземни води, които не са включени в Приложение I.
78. Проекти за прехвърляне на водни ресурси между речни басейни.
79. Пречиствателни станции за отпадъчни води.
80. Язовири и други съоръжения за събиране или за дългосрочно или постоянно съхраняване на вода, които не са включени в Приложение I.
81. Крайбрежна дейност за борба с ерозията и крайбрежни съоръжения, които водят до изменение на бреговата линия, чрез изграждане например на диги, вълноломи, буни и други защитни съоръжения, с изключение на поддръжката и реконструкцията на тези съоръжения.
82. Съоръжения на аквадукти за далечен пренос.
83. Ски-писти, ски-влекове, лифтове и съоръжения към тях.
84. Морски съоръжения.
85. Ваканционни селища, хотелски комплекси извън урбанизирани територии и съпътстващи дейности.
86. Постоянни къмпинги и места за паркиране на каравани.
87. Паркове със специално предназначение.
88. Проекти за изграждане на индустриални зони.
89. Проекти за обществено строителство, включително строителство на търговски центрове и паркинги.
90. Пресушаване на земи от морето.

^{**/} За целите на този Протокол, „летище“ означава летище, което съответства на дефиницията в Чикагската Конвенция от 1944 г., създаваща Международната Организация за Гражданско Въздухоплаване (приложение 14).

ПРИЛОЖЕНИЕ III

Критерии за определяне на възможното значително въздействие върху околната среда, включително здравно въздействие, в съответствие с член 5, точка 1

1. Съответствието на плана или програмата по отношение на интегрирането на екологични, включително здравни съображения, в частност с оглед подпомагането на устойчивото развитие.
2. Степента, до която планът или програмата дават рамка за проекти и други дейности или по отношение на разположение, естество, размер и условия на експлоатация, или чрез разпределяне на ресурси.
3. Степента, до която планът или програмата оказва въздействие върху други планове и програми, включително онези в йерархията.
4. Екологични, включително здравни проблеми, свързани с плана или програмата.
5. Естеството на въздействията върху околната среда, включително здравните въздействия, като вероятност, продължителност, честота, обратимост, величина и разпространение (например географска област или брой на населението, които има вероятност да бъдат засегнати).
6. Рисковете за околната среда, включително здравето.
7. Трансграничното естество на въздействията.
8. Степента, до която планът или програмата ще засегнат ценни или чувствителни области, включително ландшафти с признат национален или международен статут на защитени.

ПРИЛОЖЕНИЕ IV

Информация съгласно член 7, алинея 2

1. Съдържанието и основните цели на плана или програмата и тяхната връзка с други планове или програми.
2. Съответните аспекти на състоянието на околната среда в настоящия момент, включително здравето, и тяхното евентуално развитие, ако планът или програмата не бъдат осъществени.
3. Характеристиките на околната среда, включително здравето, в области, които има вероятност да бъдат засегнати в значителна степен.
4. Екологични, включително здравни проблеми, които имат отношение към плана или програмата.
5. Екологичните, включително здравни цели, поставени на международно, национално и други нива, които имат отношение към плана или програмата, и начините, по които тези цели и други екологични, включително здравни съображения, са били взети предвид в процеса на подготовката.
6. Възможните значителни въздействия върху околната среда, включително здравни

въздействия^{*/}, както са дефинирани в член 2, алинея 7.

7. Мерки за предотвратяване, намаляване или смекчаване на значителните неблагоприятни въздействия върху околната среда, включително здравето, които биха могли да се получат в резултат от изпълнението на плана или програмата.
8. Посочване на причините за избор на разглежданите алтернативи и описание на начина, по който е била извършена оценката, включително трудностите при осигуряването на информацията, която да бъде включена, като например технически несъвършенства и недостиг на знания.
9. Мерките, предвидени за мониторинг на въздействията върху околната среда, включително здравни въздействия, от прилагането на плана или програмата.
10. Вероятните значителни трансгранични въздействия върху околната среда, включително здравни въздействия.
11. Нетехническо резюме на осигурената информация.

^{*/} Тези въздействия трябва да включват вторични, кумулативни, синергични, кратко-, средно- и дългосрочни, постоянни и временни, положителни и отрицателни въздействия.

ПРИЛОЖЕНИЕ V

Информация съгласно член 8, алинея 5

1. Предложеният план или програма и неговото естество.
2. Институцията, отговорна за неговото приемане.
3. Предвидената процедура, включително:
 - а) начало на процедурата;
 - б) възможностите за участие на обществеността;
 - в) времето и мястото на провеждането на всяко предвидено обществено обсъждане;
 - г) институцията, от която може да бъде получена съответната информация и където съответната информация е предоставена, за да може обществеността да се запознае с нея;
 - д) институцията, до която могат да бъдат изпращани коментари или въпроси и срокът за предаването на коментарите и въпросите; и
 - е) каква информация за околната среда, включително здравето, е налична, която е свързана с предложения план или програма.
4. Дали планът или програмата има вероятност да бъдат предмет на процедура за трансгранична оценка.